

אור השבת

פרשת מקץ

עלון מס' 59

הדלקת נרות - 16:20

מוצאי שבת - 17:22

* עפ"י זמני ת"א

"הרב לקח על עצמו מה"סוּרִים על 'הונתן'" \ סיפור על הגר"מ אליהו זצ"ל

חש בטוב. הוא סבל כאבים נוראים בגב, עד שהיו צריכים להחליף לו את המכוננית, כדי שלא ייאלץ להתכופף. כעבור חודשיים קראו לי אל הרב. נכנסתי אל החדר וראיתי שהוא סובל סבל נוראי. הוא התקשה לדבר, הכאב היה חד. הבנתי שהוא לקח את המחלה ליהונתן על עצמו. אמרתי לו שיש לי מסר מיהונתן שביקש להבהיר כי הוא לא מוכן שהרב יסבול בגללו. הרב חיך אלי בחיך שדומה לחיך של אבא שהבן שלו 'תפס' אותו שעשה בשבילו משהו מיוחד. ניסיתי לשכנע את הרב אבל העיניים שלו שידרו לי להפסיק. הוא החליט לקחת את המחלה על עצמו. מאותו הזמן, לא היה לו יום בריא אחד. המצב הרפואי שלו הלך והתדרדר. הוא סבל ארבע שנים. ואני בטוחה שהוא עשה את זה בשביל יהונתן. (אסתר פולארד - אשתו של יהונתן)

לפני ארבע שנים נכנסתי למשרדו של הרב זצ"ל ואמרתי לו שהמצב הרפואי של יהונתן מדרדר, אמרתי לו שאני מפחדת על חייו. "יהונתן הוא בן בית אצלך ואתה בן בית אצל הקב"ה. אתה חייב לעשות בשבילו משהו. דבר שהוא מעבר לגדר הרגיל, תנצל את זה שאתה בן בית למעלה. אני מרגישה שהוא הולך למות". התחננתי. הרב שמע את תחינתי, אמר לי שהוא מקבל את הדברים והוא יעשה משהו. עדכנו את יהונתן, והיינו בטוחים שהמצב הרפואי הקשה מאחורינו. חשבנו שהרב יעתיר בתפילה מיוחדת לרפואתו של יהונתן, הרי הוא היה מגדולי המקובלים בארץ. מתברר שטעינו. שבועיים לאחר מכן, ביקשתי להיכנס אל הרב, ואמרו לי שהוא לא מרגיש טוב, זה היה משהו נדיר. תמיד הוא היה מקבל אותי כמעט מיד. יום אחר יום הודיעו לי מלשכתו שהוא לא

"למה שלמותם רעה תזות טובה?"
אין יוסף מצווה לאשר על ביתו, לשאול את האחים שאלה עניינות ופשוטה:
 "למה גנבתם את גביעו?"
אלא פוקד על שליחו, עושה דברו, לשאול את אחיו:
 "למה שילמתם דעה תחת טובה?"
כאן נמצאנו למדי, שגדול עוון כפיית טובה מעוון של גנבה בידים"
 ~ מנחה באורה ~

ציפייה

"אלה תולדות יעקב, יוסף בן שבט אשרה" (כ"ז, ב') "יוסף בן שלושים שנה בעמדו לפני פרעה מלך מצרים" (מ"א, מ"ו) ולאחר שבע שנות השבע ועוד שנתיים רעב - "וירדו אחי יוסף אשרה לשבור בר במצרים... ויזכר יוסף את הזלומות אשר זלם להם" (מ"ב, ט')

חידת השבוע
 "ויקדו וישתחוו" מה ההבדל בין קידה להשתחוות?

"כבוד- חכמים ינחלו, וכסילים- מרים קלון (משלי ג' ל"ה)

" ויהי מקץ שנתיים ימים..."

למה עשה יוסף עוד שתי שנים בכית האסורים? בשביל להרבות לו כבוד. שאילו הזכיר שר המשקים ליוסף לפני פרעה מיד, מה היה לו ליוסף לעשות? לפתוח לו חנות של פותרי חלומות?! אבל עשה עוד שתי שנים כדי שיחלום פרעה, בשביל שיעלה לאותה גדולה.
 אמר ר' יהושע בן לוי: בא וראה, שלא כמידת הקב"ה מידת בשר ודם - מידת בשר ודם מכה באיזמל (סכן חפה) ומרפא ברכייה (תחבוט), והקב"ה במה שהוא מכה הוא מרפא. יוסף לא היה נמכר אלא ע"י חלום, שנאמר: "ויאמרו הנה בעל החלומות הלזה בא", ולא מלך אלא ע"י חלום, שנאמר: "ויהי מקץ שנתיים ימים ופרעה חולם".

רועה הצאן בתנאי שילך ללמוד בישיבה ויעשה אדם גדול. כל הלימוד של ר' עקיבא היה במשך עשרים וארבע שנים על דעת שיעשה אדם גדול. אין כאן לימוד סתמי, אלא, לימוד תחת ידיעה, שאיפה וציפייה לקיים את תנאו ולהישות אדם גדול בתורה, עצם הציפייה היא אחד הגורמים העיקריים להצלחתו הכבירה של ר' עקיבא.
המדורש תנחומא אומר שבני ישראל במצרים היו משתעשעים משבת לשבת **במגזילות שהקב"ה גואלן משעבוד**. אמר להם פרעה "אל ישעו בדברי שקר". פרעה לא מסכים שיהיו משתעשעים! וכי מה אכפת לו ששתעשו במגילות שהקב"ה גואלן אלא- פרעה פחד מהתקווה והשאיפה של עמ"י. **וידע שעם שמצפה לגאולה- בכוחם להביא את הגואל.**

"לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד 22 שנה, אנון מיוסף".
רש"י: "יצפה שיתקיים החלום, שהרי מאז חלומות יוסף על ההשתחויות כשהיה נער ועד השתחויו לו האחים במצרים עברו 22 שנה".
ביום הדין, אחת מהשאלות ששואלים את האדם היא: "האם ציפת לישועה? נצטוינו לצפות לישועה ולביאת המשיח במהרה בימינו. ומלבד עצם הציפייה שצריך לצפות ולחכות למשיח ולגאולה העתידית, יש להבין **שבעקבות הצפייה באה הישועה**. כלומר, עצם הציפייה עצמה תגרום למציאותה ולכן נצטוינו לציפייה זו. ולעומת זאת, אם מתייאשים מהישועה, בייאוש עצמו יש חלק גדול מגרימת ההפסד.
רחל, ביתו של כלבא שבוע הסכימה להתחתן עם ר' עקיבא

הלכות בישול בשבת (מלאכת מבשל)

בבבול: אסור להשתמש בשבת במים שהתחממו בבבול, אפילו אם הבבול מכובה. (מכוון שהמים שבתוכו התחממו מופי חימום שבינם אל כלל בבר, נמצא ששהמים הקרים נכנסים לבבול ומתבשלים במים החמים שבתוכו, הרי זה כיוון בתולדת אש) ומכל מקום כל האיסור דווקא כשהמים בבבול, חמים מאוד שהיד סולדת בהם, אבל אם אינם חמים כל כך, וכגון בשבת בבוקר שכבר הספיקו המים להתקרר, מותר להשתמש במים לשטיפת כלים או לרחיצת פנים, ידיים ורגליים.

פינת האמונה

מתוך
מדרשי חז"ל

גואל לא צפוי

אנו נמצאים בבית של הרב ידידיה שמסביר לתלמידיו על מהלך גאולתנו...

"מה שמוכנס" קיבלנו הרב ידידיה בחום. ישבנו בחדרו המוקף ספרים. הוא הביט בנו בעיניו הטובות ופתח: "שאלתם האם ייתכן שהגאולה תבוא על ידי אנשים שאינם דתיים. זו שאלה יסודית שאנסה לגעת בה מכמה כיוונים. אפתח בשאלה. איך באייתם לעצמכם שצרכה להיות גאולה?"

עניתי במהירות: "תמיד חשבתי שיבוא המשיח, צדיק עם זקן לבן, רכוב על חמור, ויאסוף את כל העם מהגלות. נעלה לארץ ישראל וכל האויבים יברחו ונבנה את בית המקדש!"

"מחשבה יפה", אמר הרב ידידיה. "לכן קשה לך שאנחנו קוראים בשם 'גאולה' לתהליך שבו מי שמובילים את עם ישראל לארצו אינם שומרי תורה. הדרך שתיארת היא דרך אחת אפשרית. אולם תיתכן דרך נוספת. יתכן שהקב"ה יביא גאולה לעמו גם ע"י יהודים רשעים, ואפילו ע"י גוים!". כשראה את המבט הנדהם בעינינו, המשיך.

"שמעתי על כורש מלך פרספס אותנו מלך אדיר שיצא בהכרתו המפורסמת: 'מי בכם מכל עמו, יהי אלוקיו עמו ויעל לירושלים!' שובו לארץ ישראל לבנות מקדש אלוקיכם! אתם יודעים באי מבורך במלך גוי שעובד ע"ז! והנביא קורא לו 'משיח'! - 'כה אמר ה' למשיחו לכורש' (ישעיה, מה, א). קורא לו 'רועה!' 'האומר לכורש רעי!' (ישעיה, מד, כח). הסיבה לכך היא לא מדרגתו האישית, אלא היותו שליח מאת ה' להשיב את ישראל מהגלות. הנביא אומר בפירוש שעל ידיו תגיע הגאולה וייבנו יסודות

שאלות מהפרשה

- 1. א. באיזה תואר קראו האתים ליוסף?
ב. באיזה שם קרא לו פרעה?
2. "ויואמר יעקב: 'עלי היו בולנה'." מה רמז במילה עליו?
3. כיצד נקראים בפרשתנו: א. מזון, ב. פרי משבת, ג. שק, ד. בית סוהר?
4. "וקל ש-די יתן לכם דחמים". ציין 3 פירושים למילה ש-די. (רש"י)

ה' רועי לא אחסר

מעט על חנוכה...
~ אלה הם מוצאי ~

זר איש ובידו

לעיתים קרובות היה נוהג ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה-"חפץ חיים"), לנסוע אל הצדיק רבי נחומק' מהורדנא, אותו החשיב ה"חפץ חיים" כמורו ורבו- כדי ללמוד מהליכותיו והנהגותיו בקודש.

פעם אחת ישב ה"חפץ חיים" בבית רבו באחד מימי החנוכה, השמש שקעה ואף הלילה כבר ירד ואילו רבי נחומק' מתמהמה מלהדליק את נרות החנוכה. ממתין הוא לאשתו שיצאה מן הבית ועדיין לא שבה. עברו כמה שעות וכבר "כלתה רגל מן השוק" ורבי נחומק' עדיין יושב וממתין. בשעה מאוחרת מאוד שבה האישה אל הבית, או אז מיהר רבי נחומק' והדליק את נרות החנוכה.

"מורי ורבי!" שאל ה"חפץ חיים" את רבי נחומק', "מדוע המתין לרבנית זמן כה רב, והרי על פי הדין הייתה יוצאת ידי חובתה בהדלקת בעלה גם אם לא הייתה נוכחת בעת ההדלקה עצמה, ומדוע ראה לנכון להמתין לשובה?" "הלכה מפורשת היא" השיב רבי נחומק', "שאם אין לאדם כסף אלא רק לנר אחד והוא מסתפק מה עדיף? נר שבת או נר חנוכה, נר שבת קודם, משום שכבר שבת יש גם משום שלום בית.

"רעיתי!", סיים רבי נחומק', "מוסרת את נפשה למען שאוכל להקדיש את כל עיתותי ללימוד התורה והיא נהנית בכל שנה להיות נוכחת בשעת ההדלקה. "שלום בית" זה חייב אותי להמתין לה עד שתשוב.

בית המקדש. 'ולאמור לירושלים תיבנה והיכל תיוסד'.

דוגמא נוספת לכך שהגאולה יכולה להיעשות על ידי אדם לא הגון היא ירבעם השני.

הקשיבו טוב לפסוקים: "בשנת חמש עשרה שנה לאמציהו בן יואש מלך יהודה מלך ירבעם בן יואש מלך על ישראל בשומרון ארבעים ואחת שנה. ויעש הרע בעיני ה' לא סר מכל חטאת ירבעם בן נבט אשר החטיא את ישראל". הפסוקים מספרים על גודל רשעתו ומיד ממשכים: "הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אלוהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר. כי ראה ה' את עוני ישראל מרה מאוד ואפס עצור ואין עזר לישראל. ולא דיבר ה' למחות את שם ישראל מתחת השמיים וישיעם ביד ירבעם בן יואש" (מלכים ב, כג, כז)

הרי אלה פסוקים מפורשים, שבשעת צרה ומצוק ה' מציל את עמו אפילו על ידי מלך רשע ומחטיא את הרבים! זה משמש לנו לימוד לדורות. האם היה מצב שבו עם ישראל היה במצב קשה כל כך כמו בזמן השואה הנוראה!?

מאחר שהיינו זקוקים כל כך למדינה תחת רגלינו הקב"ה שלח גאולה, ואפילו ע"י אנשים שאינם שומרים תורה ומצוות.

בשבוע הבא נעמיק עוד ועוד בהבנת מהלך הגאולה

מתוך המשך שיחתו של הרב ידידיה לתלמידיו!

זכות הלימוד בעלון לרפואת
שלומית שפרה בת טובה גיטל
איייל בן ורדה
בתוך שאר זולי עמו ישראל

משוואות

- 1. א. אלוהי הארץ. ב. צנת פסח.
2. רמז לאנשים שבאלף נראו צרות וסוק:
עש, אפן, פון.
3. א. מן-סבר. ב. כרי משבח- צמרת הארץ.
ג. שק- אמתחת. ד. בית סוהר- בית משמר.
4. א. די ביטולו ורחם. ב. אמר לצרות די.
ג. שם = שומר ד' אמת ישראל!